

รูปแบบของ บารมี สะท้อนภาวะตั้งไข่ของการเมืองไทย

ผศ. ชมพุ โกติรัมย์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

thitipan@spu.ac.th

ดูเหมือนว่านายแห่ง บารมี กำลังกลายเป็นน้ำผึ้งหยดเดียวถูกตีความมุ่งประเด็นไปหลายอย่างอยู่ตอนนี้ แท้ที่จริง บารมี เป็นวิถีทางพุทธศาสนาเพื่อสร้างแรงจูงใจทำความดีโดยที่ในสมัยพุทธกาลมีปรากฏในธรรมบทว่า พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปยังสถานที่ของปาริพาชกแล้วได้ขอพำนักพักค้างแรม ฝ่ายปาริพาชกพูดเป็นเชิงปฏิเสธว่า ที่นี่เป็นสถานที่ของสมณะนักบวชเท่านั้น พระพุทธองค์ตอบว่าเราก็เป็นสมณะ ผูกโยมไปหาผูกโคฉนโค บรรดาสมณะนักบวชยอมไปหาสมณะด้วยกันฉนนั่นแล้วพระองค์ได้ยืนยันในความเป็นสมณะว่า รูปแบบ เครื่องแต่งกายนั้นเป็นรูปลักษณะภายนอกซึ่งมีความแตกต่างกันแต่ที่จริงสมณะคือผู้ดำรงคงไว้ซึ่งความสงบ ไม่เข้าไปว่าร้าย ไม่เข้าไปเบียดเบียนผู้อื่นด้วยกายวาจาและใจ ตรงนี้สะท้อนให้เห็นภาวะของ **บารมีนิยม** ความมีบารมี หรือบุคคลผู้คงไว้ซึ่งบารมีไปปรากฏยังที่ใด หรือพรรคการเมือง สถานที่นั้นพรรคการเมืองนั้นย่อมเป็นศูนย์กลางอำนาจ สามารถดึงดูดความน่าสนใจจากนักการเมืองทั้งหลายแหล่แห่เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคได้ไม่ยากนัก โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาตั้งไข่เป็นช่วงที่อุดมการณ์ทางการเมืองยังไม่มั่นคงมีการเคลื่อนไหวไปตามบารมีนิยม บางครั้งมีการชูบุคคลเพื่อเรียกคะแนนนิยมผ่านนายบารมีแทนในช่วงเวลาอันสั้น ระยะตั้งไข่เช่นนี้ นายบารมีนิยมได้ก้าวข้ามสิ่งที่จะต้องทำ ต้องบำเพ็ญเพื่อนำพาประเทศชาติ(นโยบาย)สู่สังคมให้สูงขึ้น ดิฉัน(อุดมการณ์)เพื่อให้เป็นพรรคมีบารมี บารมีซึ่งเกิดจากมีสิ่งที่ต้องทำ ต้องบำเพ็ญอันเป็นเนื้อแท้ให้ประจักษ์แจ้ง ประชาชนสามารถฟังฟังได้โดยที่พรรคการเมืองยกระดับเป็นสถาบันจึงไม่ปรากฏมีอย่างแท้จริง คำว่าบารมีตามรูปศัพท์หมายถึงการทำให้เต็มบางครั้งเรียกแบบสมาสภาษาไทยเข้าไปด้วยว่า บำเพ็ญบารมี เมื่อว่าโดยเนื้อหาแล้วหมายถึงบุญบารมีคุณภาพพิเศษซึ่งเกิดจากการสั่งสมคุณงาม ความดีอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ไม่ใช่เกิดมีเพียงช่วงข้ามคืนแม้บางครั้งประสบพบเจออุปสรรคน้อยก็ไม่ทอดทิ้ง ยังคงตั้งมั่นในแนวทางนั้น และรวมไปถึงนิสัยเอาชีวิตเป็นเดิมพันในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อบ้านเมืองด้วยความบริสุทธิ์ใจ เช่นการได้บรรลุเป็นพระพุทธเจ้านั้นต้องบำเพ็ญบารมีข้ามภพข้ามชาติ บารมีจึงหมายถึงชุดแห่งความดีมีสิบประการ เป็นสภาวะกลางๆเมื่อบำเพ็ญจนครบถ้วนอย่างต่อเนื่องแล้วบุคคลผู้นั้นเรียกว่าผู้มีบารมี ผู้มีบารมีจึงหมายถึงไปถึงคนที่มีคุณงามความดี เมื่อเนื้อแท้แห่งความดีเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนทำให้บุคคลผู้นั้นได้รับศรัทธา เคารพ นับถือ บุญบารมีของบุคคลผู้นั้นจึงมีอำนาจเหนือบุคคลทั้งหลาย ในขณะที่เดียวกันอำนาจจะเกิดมีจากปัจจัยอื่นก็เป็นได้เช่น

พลาณภาพ หมายถึงพลังอำนาจซึ่งมาจากการใช้กำลัง เป็นอำนาจของการใช้ความรุนแรงเข้าแก้ไขปัญหามันเมือง

ธนาภาพ หมายถึงพลังอำนาจซึ่งได้มาจากการใช้อำนาจทางการเงิน แทรกซึมเข้ามาในการแก้ปัญหา หรือใช้เงินเป็นตัวกลางดึงดูดความน่าสนใจ แม้ท่านแทรกซึมไปได้ทั่วและซับซ้อน มีความแนบเนียนจนผู้ที่ถูกใช้อำนาจชนิดนี้ไม่ทันรู้ตัวตั้งนั้นจึงเป็นอันตรายมาก เพราะผู้ถูกกระทำไม่ทันได้ระวังตัวเหมือนกับคนที่ใช้ความรุนแรงกับเรา จะเห็นได้ว่าการใช้กำลัง และการใช้เงินเพื่อสร้างอำนาจบางครั้งอาจประสบผลสำเร็จได้บ้างโดยเฉพาะในยุคที่สังคมขับเคลื่อนด้วยทุน ทุนจึงเป็นฐานของการสร้างอำนาจมีอุปสรรคได้ หากแต่เป็นอำนาจที่ตั้งอยู่บนปัจจัยของทุน เป็นอำนาจที่ไม่ยั่งยืน เพราะเป็นอำนาจที่ขาดบุญบารมี การมีอยู่ของผู้มีบุญบารมีในสังคมไทยเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะบารมี 10 ถ้าปรารถนาความเจริญรุ่งเรือง เราควรสะสมบารมี ซึ่งเป็นเหตุที่จะทำให้สิ่งต่างๆ ที่ปรารถนาเกิดขึ้นมาได้ สิ่งที่ไม่ได้เกิดจากการนั่งอ้อนวอนขอจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายหรือเกิดจากการใช้อำนาจของทุน หรือกำลังอำนาจอื่นใดมาผลักดันก็ไม่ใช้ทั้งหมดหากแต่เกิดจากชุดของบารมี ซึ่งจะสามารถผลักดันให้ผู้สะสมเกิดบารมีทั้งหมดตลอดเวลาที่ก้าวข้ามเงื่อนไขทางการเมืองที่ตั้งอยู่บนความไม่แน่นอนดังนี้

1. ทานบารมี คือการให้ มีอยู่ 4 ชนิด **1. วัตถุทาน** คือการให้วัตถุสิ่งของต่างๆ **2. วิทยาทาน** คือการให้วิชาความรู้แก่ผู้อื่น **3. อภัยทาน** คือการให้อภัย ไม่ถือโทษโกรธเคืองบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้กับเรา ไม่อาฆาตพยาบาท **4. ธรรมทาน** คือการให้ธรรมะ ความถูกต้องดีงาม

2. ศีลบารมี คือการละเว้นจากการกระทำบาปโดยการปฏิบัติตามข้อห้ามอันเป็นสัญญาประชาคมซึ่งจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกัน และแสดงออกซึ่งความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนระหว่างกันในนามของศีล

3. เนกขัมมะบารมี คือการไม่เสพสุข ที่ได้รับจากการแสวงหาความสุขทางโลกีย์ ในที่นี้หมายถึงเว้นจากอบายมุขเข้าไปด้วย สิ่งเหล่านี้พระพุทธองค์ทรงชี้บอว่าเป็นเหมือนยาเสพติด ถ้าได้เสพสิ่งเหล่านี้แล้วจะติดอกติดใจ เวลาอยากแล้วไม่ได้เสพ จะเกิดอาการทรมานทรมาย เกิดความหงุดหงิด เกิดความไม่สบายใจ เกิดความทุกข์ขึ้นมา แต่ถ้าละได้จะมีแต่ความสบายใจ อยู่เป็นสุข

4. อธิษฐานบารมี หมายถึงการตั้งใจ มีอุคมการณ์ ถ้าไม่มีการตั้งใจอย่างแน่วแน่มักลอยไปตามกระแสสังคม กระแสชี้นำ ไม่สามารถนำพา(ในที่นี้กล่าวรวมๆคือสิ่งที่ต้องผลักดันอันเป็นภาระของบ้านเมือง)ไปสู่จุดหมายปลายทางที่ดีที่งามได้

5. สัจจะบารมี คือความจริงใจต่อสิ่งที่กระทำอธิษฐานบารมีและสัจจะบารมีมักจะไปด้วยกัน ถ้ามีบารมีทั้ง ๒ นี้แล้ว ไม่ว่าจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะกลายเป็นของง่ายไปหมด เช่นอยากเข้ามาทำการบ้านการเมืองเพื่อแก้ปัญหาของประเทศ ถ้ามีสัจจะอธิษฐานแล้วจะสามารถแก้ได้ไม่ยาก แต่ถ้าไม่มี

สัจจะ ไม่มีความจริงใจ เวลาตั้งจิตอธิษฐานจะลงมือทำ แต่ทำไปไม่ต่อเนื่อง เป็นเพราะขาดอธิษฐาน บารมีและสัจจะบารมีนั่นเอง

6. วิริยะบารมี คือความขยันหมั่นเพียร

7. ขันติบารมี คือความอดทน หนึ่งถ้ามีบารมีทั้ง ๔ คือสัจจะบารมี อธิษฐานบารมี ขันติบารมี วิริยะบารมี จะทำอะไรไม่ว่าในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองย่อมประสบความสำเร็จอย่าง แน่นนอน

8. เมตตาบารมี คือการมีไมตรีจิต ให้อภัยกัน เพราะการอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายนี้จะต้อง เจอกับคนหลายรูปแบบ ย่อมมีการกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดาโดยเฉพาะความคิดเห็นทางการ เมืองถ้าไม่มีเมตตาไว้ควบคุมความโลภโกรธหลง สังคมนี้อันจะวุ่นวาย คนเราต่างมีความต้องการ เหมือนๆกัน จึงเกิดการแก่งแย่งชิงดีกันเพื่อเป้าหมายเดียวกันซึ่งมีการแย่งชิง เบียดบังผู้อื่นบ้าง แต่ ถ้ามีความเมตตาจะอยู่เหนือความขัดแย้ง ด้วยการให้อภัยนี่คือเมตตาบารมี

9. ปัญญาบารมี คือความฉลาด ใช้เหตุใช้ผล ไม่ใช่อารมณ์ ทุกสิ่งทุกอย่างมีเหตุมีผลบางครั้งปัจจัย ภายนอกเราไม่สามารถควบคุมได้ สิ่งที่เราห้ามได้ก็คือใจเรา ห้ามความโกรธได้เราก็สบายใจ นี่ก็คือ ปัญญา การใช้เหตุผลแก้ไขปัญหาคือด้วยสันติ

10. อุเบกขาบารมี คือการวางเฉย ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้มีอุเบกขา ให้อ้างเฉย ปล่อยวาง ให้อยอมรับตามสภาพความเป็นจริง ใช้ปัญญาพิจารณาตามเหตุตามผล ให้เห็น สภาพของโลกนี้มีการเปลี่ยนแปลง ต้องเข้าใจกฎที่ว่าด้วยลมเปลี่ยนทิศ ถ้าคิดอย่างนี้ได้ ก็ปล่อยวาง ได้ มีอุเบกขา ถ้ามีอุเบกขาก็จะมีแต่ความสบายใจ ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพใดก็สามารถรับได้ จาก แนวคิดที่ว่าด้วยผู้มีบารมีจากพุทธทศน์ พอฉายภาพนี้ผู้มีบารมีซึ่งเกิดจากการเลือกทำในกรอบของ หลักธรรมทางศาสนาอันเป็นธรรมเนียมแห่งชีวิตซึ่งกล่าวโดยประเด็นหลักประกอบด้วย ผู้มีบารมี ต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมอันเป็นของกระบวนการของความโลก ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อบ้านเมือง(ทานบารมี) มีพร้อมด้วยปัจจัยแห่งความเป็นมนุษย์รวมทั้ง เคารพต่อสิทธิมนุษยชน(ศีลบารมี) ไม่เป็นผู้เสพสุขในสิ่งอันเป็นอบายต่างๆ(เนกขัมมะบารมี) มี อุคมการณ์แน่วแน่ (อธิษฐานบารมี) มีความจริงใจ(สัจจะบารมี)มีความอดกลั้นอดทนต่อสิ่งกระทบ จากภายนอก(ขันติบารมี) รู้จักให้อภัยมีไมตรีจิต(เมตตาบารมี) มีปัญญารู้เท่าทันสามารถจัดการความ ขัดแย้งอย่างฉลาด(ปัญญาบารมี) และต้องเป็นผู้เที่ยงตรง วางตัวเป็นกลาง(อุเบกขาบารมี)